GuyAI
מבית GOOL בגרויות

סוג הבחינה: בגרות
מועד הבחינה: חורף תשפ"ב, 2022
מספר השאלון: 34281
שם התלמיד/ה: _____

אזרחות

שאלון 34281

הוראות לנבחן

שים לב: בבחינה זו יש הנחיות מיוחדות.
יש לענות על השאלות על פי הנחיות אלה.

הוראות לנבחן
א. משך הבחינה: שעתיים וחצי.
ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה ארבעה פרקים.
פרק ראשון – (2×7) – 14 נקודות
פרק שני – (2×10) + (1×14) – 34 נקודות
פרק שלישי – (2×13) – 26 נקודות
פרק רביעי – (2×13) – 26 נקודות
סך הכול – 100 נקודות
ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.
ד. הוראות מיוחדות: אין.

כתוב במחברת הבחינה בלבד. רשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.
ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.
בהצלחה!

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון (14 נקודות)

ענה על שני סעיפים מן השאלות 1–2 (לכל סעיף – 7 נקודות).
אפשר לבחור בסעיף אחד מכל שאלה או בשני סעיפים מאותה השאלה.

1. איסור גידול זקן ללוחמי האש

(14 נקודות)
(ראו בנספח: איסור גידול זקן ללוחמי האש)

א. ציין והצג את העיקרון הדמוקרטי שעל פיו פעל ארגון "כבאות והצלה לישראל".
הסבר כיצד עיקרון זה בא לידי ביטוי בקטע.

(7 נקודות)

ב. ציין והצג את הזכות שנפגעת לטענתם של כמה מלוחמי האש.
הסבר כיצד זכות זו באה לידי ביטוי בקטע.

(7 נקודות)

2. תיירת המבקשת מעמד של עולה חדשה

(14 נקודות)
(ראו בנספח: תיירת המבקשת מעמד של עולה חדשה)

א. ציין והצג את החוק שעליו התבססה התיירת בבקשתה לקבל מעמד של עולה חדשה.
הסבר כיצד חוק זה בא לידי ביטוי בקטע.

(7 נקודות)

ב. ציין והצג את סוג מנגנון הפיקוח והביקורת שבו נעזרה התיירת כדי להשיג את מטרתה.
הסבר כיצד סוג מנגנון זה בא לידי ביטוי בקטע.

(7 נקודות)

פרק שני (34 נקודות) – שאלות 3–7

בפרק זה עליך לענות על שלוש שאלות:
על שתיים מן השאלות 3–7 (לכל שאלה – 10 נקודות),
ועל אחת מן השאלות 8–12 (לשאלה – 14 נקודות).

ענה על שתיים מן השאלות 3–7 (לכל שאלה – 10 נקודות).
כתוב לפחות שניים–שלושה משפטים בכל תשובה.

3. הסדר הסטטוס קוו

(10 נקודות)

הצג את הסדר הסטטוס קוו.

(10 נקודות)

4. אי־תלות הרשות השופטת

(10 נקודות)

הצג שני ביטויים לאי־תלותה (עצמאותה) של הרשות השופטת.

(10 נקודות)

5. זכויות קבוצתיות

(10 נקודות)

הצג את סוג הזכויות: זכויות קבוצתיות.

(10 נקודות)

6. מעצר מנהלי

(10 נקודות)

הצג את המושג: מעצר מנהלי.

(10 נקודות)

7. הגישה הליברלית והגישה הסוציאל־דמוקרטית

(10 נקודות)

הצג שני הבדלים בין הגישה הכלכלית־חברתית הליברלית ובין הגישה הכלכלית־חברתית הסוציאל־דמוקרטית.

(10 נקודות)

פרק שני (34 נקודות) – שאלות 8–12

ענה על אחת מן השאלות 8–12, על פי אחד מן האשכולות שלמדת (14 נקודות).

---

8. אשכול העולם היהודי

(14 נקודות)

אשכול: העולם היהודי

- הצג את המחלוקת בחברה הישראלית בנוגע לסוגיית הנישואים והגירושים.
- הצג את המושג: הזכות לחירות.
- הסבר כיצד הזכות לחירות באה לידי ביטוי במחלוקת שהצגת.

9. אשכול תקשורת ופוליטיקה

(14 נקודות)

אשכול: תקשורת ופוליטיקה

- הצג את שני תפקידי התקשורת:
  - פיקוח וביקורת על השלטון
  - תעמולת בחירות
- הצג את הזכות: חופש ביטוי.
- הסבר כיצד חופש הביטוי מתממש באחד מתפקידים אלה של התקשורת.

10. אשכול בחירות ומפלגות

(14 נקודות)

אשכול: בחירות ומפלגות

- הצג את המושג: בחירות מקדימות ("פריימריז").
- הצג את המושג: זכויות פוליטיות.
- הסבר כיצד עריכת בחירות מקדימות מאפשרת מימוש זכויות פוליטיות.

11. אשכול רשויות מקומיות

(14 נקודות)

אשכול: רשויות מקומיות

- הצג את שיטת הבחירות היחסיות.
- הצג את שיטת הבחירות לרשויות המקומיות.
- הסבר כיצד שיטת הבחירות היחסיות באה לידי ביטוי בבחירות לרשויות המקומיות.

12. אשכול מעורבות אזרחית ופיקוח על הרשויות

(14 נקודות)

אשכול: מעורבות אזרחית ופיקוח על הרשויות

- הצג את המושג קבוצות אינטרס (קבוצות לחץ).
- הצג את עקרון הפלורליזם.
- הסבר כיצד עקרון הפלורליזם מתממש בפעילותן של קבוצות אינטרס (קבוצות לחץ).

פרק שלישי (26 נקודות)

קרא את הקטע שלפניך, וענה על שתיים מן השאלות 13–15 (לכל שאלה – 13 נקודות).

ענה על שתיים מן השאלות 13–15 (לכל שאלה – 13 נקודות).
שים לב: בחלק הראשון של כל שאלה (הצגת מושג) ענה על פי מה שלמדת, ולא על פי הקטע.
בחלק השני של השאלה ענה על פי הקטע.

---

13. תפקידי הכנסת

(13 נקודות)
(ראו בנספח: נאום ההכתרה של הנשיא יצחק הרצוג)

הצג שני תפקידים של הכנסת.

הסבר כיצד אחד מתפקידי הכנסת בא לידי ביטוי בנאום של נשיא המדינה.

(13 נקודות)

14. עקרון ההסכמיות

(13 נקודות)
(ראו בנספח: נאום ההכתרה של הנשיא יצחק הרצוג)

הצג את עקרון ההסכמיות.

הסבר כיצד עקרון ההסכמיות בא לידי ביטוי בקטע.

(13 נקודות)

15. מדינת לאום יהודית אתנית־תרבותית דמוקרטית

(13 נקודות)
(ראו בנספח: נאום ההכתרה של הנשיא יצחק הרצוג)

הצג את העמדה (ה"חלום") מדינת לאום יהודית אתנית־תרבותית דמוקרטית.

הסבר כיצד עמדה זו באה לידי ביטוי בקטע.

(13 נקודות)

פרק רביעי (26 נקודות) – שאלות 16–18

בפרק זה עליך לענות על שתי שאלות: על אחת מן השאלות 16–18, ועל אחת מן השאלות 19–20 (לכל שאלה – 13 נקודות).
ענה על אחת מן השאלות 16–18.

---

16. מינוי ראש הרשות לפיתוח כלכלי של החברה הערבית

(13 נקודות)
(ראו בנספח: מינוי ראש הרשות לפיתוח כלכלי של החברה הערבית)

- ציין והצג את הפנייה, מבין הפניות לגורמים שונים בהכרזת העצמאות, המתממשת במינוי של ראש הרשות לפיתוח כלכלי של החברה הערבית בישראל.
  הסבר כיצד פנייה זו באה לידי ביטוי בקטע.
  (13 נקודות)

17. צמצום השימוש בכלים חד־פעמיים

(13 נקודות)
(ראו בנספח: צמצום השימוש בכלים חד־פעמיים)

– ציין והצג את תפקיד הממשלה שמתממש בפעולותיו של המשרד להגנת הסביבה.
הסבר כיצד תפקיד זה בא לידי ביטוי בקטע.
(13 נקודות)

18. תמריצים לשיבוץ נשים ברשימות לכנסת

(13 נקודות)
(ראו בנספח: תמריצים לשיבוץ נשים ברשימות לכנסת)

– ציין והצג את סוג המדיניות (הבחנה או העדפה מתקנת) שבא לידי ביטוי בדברי חברת הכנסת שיזמה את הצעת החוק.
הסבר כיצד סוג המדיניות הזה בא לידי ביטוי בקטע.
(13 נקודות)

פרק רביעי (26 נקודות) – שאלות 19–20

ענה על אחת מן השאלות 19–20.

---

19. אגרה על כניסה למרכז תל אביב

(13 נקודות)
(ראו בנספח: אגרה על כניסה למרכז תל אביב)

הבע את עמדתך בעניין זה. הצג שני נימוקים המתבססים על מושגים מתחום האזרחות – נימוק אחד לעמדתך ונימוק אחד (אחר) לעמדה המנוגדת לשלך.
בכתיבתך הקפד על הרכיבים האלה:

א. טענה – הצג את עמדתך באופן ברור.

ב. הנמקת עמדתך – הצג נימוק לעמדתך המבוסס על מושגים וידע מלימודי האזרחות.

ג. הנמקת העמדה המנוגדת – הצג נימוק לעמדה המנוגדת לעמדתך, המבוסס על מושגים וידע מלימודי האזרחות.

20. חובת חיסון או בדיקה לעובדי מדינה

(13 נקודות)
(ראו בנספח: חובת חיסון או בדיקה לעובדי מדינה)

הבע את עמדתך בעניין זה. הצג שני נימוקים המתבססים על מושגים מתחום האזרחות – נימוק אחד לעמדתך ונימוק אחד (אחר) לעמדה המנוגדת לשלך.
בכתיבתך הקפד על הרכיבים האלה:

א. טענה – הצג את עמדתך באופן ברור.

ב. הנמקת עמדתך – הצג נימוק לעמדתך המבוסס על מושגים וידע מלימודי האזרחות.

ג. הנמקת העמדה המנוגדת – הצג נימוק לעמדה המנוגדת לעמדתך, המבוסס על מושגים וידע מלימודי האזרחות.

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

נספח – הקטעים

איסור גידול זקן ללוחמי האש

"כבאות והצלה לישראל" הוא ארגון רשמי של מדינת ישראל המספק שירותי כבאות, חילוץ והצלה, והוא פועל על פי תקני בטיחות בין־לאומיים בנוגע לביגוד, למסכות פנים ולאמצעי מיגון. לוחמי האש המועסקים בארגון מחויבים להשתמש בפריטי הלבוש ובאמצעים על פי ההנחיות. בשנה האחרונה הודיע נציב "כבאות והצלה לישראל" כי מעתה ייאסר על לוחמי האש לגדל זקן משום ששיער הזקן מפריע לאטימת מסכת הפנים, כפי שנדרש על פי ההנחיות.

הודעה זו עוררה כעס רב והתנגדות בקרב כמה מלוחמי האש. הם טוענים כי האיסור על גידול זקן מונע מהם לקיים מסורת המקובלת ביהדות ובאסלאם.

תיירת המבקשת מעמד של עולה חדשה

תיירת שאינה יהודייה הגיעה לביקור משפחתי בישראל בשנה האחרונה והגישה למשרד הפנים בקשה לקבל מעמד של עולה חדשה. הסיבה לבקשתה זו היא שבעלה, שנפטר, היה זכאי למעמד עולה חדש משום שאביו היה יהודי. לטענתה, עקב כך גם היא רשאית לקבל מעמד זה.

משרד הפנים סירב לבקשתה, והתיירת עתרה לבג"ץ. בג"ץ דן בעתירה בהרכב של שלושה שופטים. בעקבות הדיון פסקו השופטים על מתן צו המורה למשרד הפנים להעניק לתיירת מעמד של עולה חדשה.

נאום ההכתרה של הנשיא יצחק הרצוג

אני ניצב לפניכם היום, חברות וחברי הכנסת, נרגש, מקבל עליי בהוקרה את האחריות הכבדה שהטלתם עליי – לכהן בתפקיד הנשיא האחד־עשר של מדינת ישראל.

אמון זה שנתתם בי, נבחרות ונבחרי העם, בשם אזרחיות ואזרחי מדינת ישראל, אמון שחצה מחנות וסיעות, הראה לי שהאפשרות לתקווה, לאחדות, קיימת גם בבית הזה. מי ייתן ויהיה זה סימן לבאות, סימן לרוח טובה שתסייע לי במילוי השליחות והאחריות המוטלות עליי נוכח האתגרים המורכבים הניצבים בפני מדינת ישראל ובפני העם היהודי כולו.

אזרחיות ואזרחי ישראל, עם הציפייה, התקוות והחלומות שלכם אצא למלא את השליחות שלי, להיות נשיא של כולם. בימים אלה הרעיון המלכד והערכים המשותפים שבריריים יותר מתמיד. שנתיים וחצי של מערכות בחירות סוערות יצרו משבר פוליטי שלא היה כמותו במדינת ישראל.

המחיר הכבד ביותר הוא פגיעה בחוסן הלאומי שלנו. כשכל קבוצה חשה מאוימת, כשכל אחד מתבצר בעמדותיו ובהשקפותיו – ובטוח שהצדק רק איתו – הניכור מעמיק מיום ליום. זהו ניכור בין אנשים ובין קבוצות, שעלול חלילה להידרדר לכדי ניכור בין אזרחים למדינתם.

דמוקרטיה, ממלכתיות, סדר חברתי, מערכת משפט ואכיפת חוק עצמאיות ובלתי תלויות – המילים גדולות והמופשטות האלה מביעות את הבסיס האיתן שמחזיק אותנו יחד, למרות כל המחלוקות שבינינו. בסיס זה הוא חיוני כדי שאנשים יוכלו לחיות יחד כקבוצה, ואנחנו חייבים לחיות כאן יחד. החיים יחד אינם גזרת גורל – אלא שותפות גורל.

אני מגיע לכאן מבית המוסדות הלאומיים בירושלים, הבית שבו הושבע דוקטור חיים ויצמן לתפקיד הנשיא הראשון של מדינת ישראל. בבית זה שֵׁירַתִּי בתפקיד יושב ראש הנהלת הסוכנות היהודית לארץ־ישראל, ארגון שפועל כבר שנים רבות להעלאת מיליוני יהודים מכל קצות תבל, יהודים שמגשימים את רעיון שיבת ציון, ורבים מהם עוד צפויים לעזוב בשנים הקרובות את בתיהם בגולה ולהגיע אלינו הביתה. בתפקידי זה קשרתי חברויות עם אחינו ואחיותינו בקהילות היהודיות בתפוצות. זכיתי להתייצב לימינן ולהבטיח את ביטחונן, לחבר בינן לבין מדינת ישראל, לעודד את הדור הצעיר לאהבת ישראל. אמשיך לפעול למען מטרה זו בכל כוחי.

מכאן אצא אל משכן נשיאי ישראל, וממנו אל מסע בין קווי השבר בחברה הישראלית כולה, מסע שמטרתו למצוא את המאחד בתוך ההבדלים, את המאחה בין השסעים. על המדינה לעשות הכול למען השתלבותם של המיעוטים החיים בתוכנו, כאן, בארץ שבה צעדו אבותינו, אברהם, יצחק ויעקב, ובה צעד גם ישמעאל. עלינו לעשות הכול כדי לנפץ תקרות זכוכית. עלינו למגר, בכל הכוח, כל תופעה חמורה, כמו האלימות הנוראה הפוקדת את היישובים הערביים, לצמצם את הפערים ולהרחיב את השותפות.

לכן בימים האלה כל מנהיג ציבור חייב לנהוג באחריות, להיות גורם ממתן ומרגיע, להיזהר בדבריו, להבטיח את חופש הביטוי ולמנוע, בכל מחיר, את חופש השיסוי. כדאי לזכור את מילותיו של יהודה עמיחי, "בארץ הלוהטת הזאת, מילים צריכות להיות צל".

עודני מאמין בנו. אני מאמין שזה אפשרי; זה במרחק הושטת יד זה לזה. בואו נבחר בנו בכל יום מחדש. נבחר לנצח ביחד, לא רק לנצח זה את זה. נבחר להאיר פנים, ובעזרת הרוח הישראלית לכבות את הבעֵרה והשנאה, נבחר להרבות באהבת ישראל ולהיות מאוחדים.

תחי מדינת ישראל!

(מעובד על פי נאום ההכתרה של הנשיא יצחק הרצוג, 7/7/2021, https://www.news-israel.net)

מינוי ראש הרשות לפיתוח כלכלי של החברה הערבית

בשנה האחרונה הובא לאישור הממשלה מינוי של אזרח ערבי לתפקיד ראש הרשות לפיתוח כלכלי של החברה הערבית בישראל. הרשות הזאת פועלת במסגרת המשרד הממשלתי לשוויון חברתי, והיא אחראית לקידום תוכניות פיתוח של היישובים הערביים ושילוב החברה הערבית בכלכלה בישראל. השרה העומדת בראש משרד ממשלתי זה ציינה כי מינוי זה תורם לצמצום הפערים בחברה בישראל.

צמצום השימוש בכלים חד־פעמיים

המשרד להגנת הסביבה הוא משרד ממשלתי ומתפקידיו לקדם שמירה על הסביבה ועל בריאות הציבור. במסגרת פעולותיו גיבש המשרד תוכנית שמטרתה לצמצם את הזיהום הסביבתי שנגרם משימוש בכלי פלסטיק חד־פעמיים. כדי להביא להפחתה של ממש בשימוש בכלים חד־פעמיים, בתוכנית שגובשה נכללת העלאה ניכרת של מחירי המוצרים הללו.

תמריצים לשיבוץ נשים ברשימות לכנסת

לקראת מערכת הבחירות האחרונה יזמה אחת מחברות הכנסת הצעת חוק שמטרתה להגדיל את מספר הנשים הנבחרות לכנסת.
לטענתה, כיום רק כרבע מבין חברי וחברות הכנסת הן נשים, ולכן יש לתת תמריצים לסיעות המשבצות נשים ברשימת המועמדים לכנסת. על פי הצעת החוק, סיעה שברשימת המועמדים שלה ישובצו שלוש נשים לפחות מכל עשרה מועמדים תקבל תוספת לתקציב הבחירות.
חברת הכנסת הוסיפה כי היא מקווה שבתוך כמה שנים יגדל ייצוג הנשים בכנסת ולא יהיה עוד צורך בתמריצים כאלה.

אגרה על כניסה למרכז תל אביב

בעת האחרונה הציע משרד האוצר תוכנית ולפיה תוטל אגרה על נהגים המבקשים להיכנס במכוניתם הפרטית למרכז העיר תל אביב. מטרת האגרה היא לצמצם את מספר כלי הרכב הנכנסים לאזור ובכך להקל את העומס בכבישים. במשרד האוצר הבטיחו שההכנסות מתשלומי האגרה ישמשו לשיפור התשתיות וכן יוקצו לתחבורה הציבורית.
יש התומכים בתוכנית של משרד האוצר, ויש המתנגדים לה.

חובת חיסון או בדיקה לעובדי מדינה

מדינות שונות בעולם פרסמו הנחיות ולפיהן חובה על עובדי מדינה כגון מורים, רופאים, נהגי תחבורה ציבורית וכדומה להתחסן נגד נגיף הקורונה או להיבדק להימצאות הנגיף בפרקי זמן קבועים.
עובד שיסרב לכך לא יוכל להמשיך בעבודתו וייאלץ לצאת לחופשה ללא תשלום.
יש התומכים בהנחיות אלה ויש המתנגדים להן.

כל הבגרויות באזרחות עם פתרונות מלאים: www.guyai.co.il/bagrut/civics